

XX. YÜZYIL GIYSİ MODASININ SİNEMA VE SİNEMA SANATÇILARI ÜZERİNDEN TOPLUMA YANSITILMASI

Ayşe Gamze ÖNGEN*
Sümevra Merve İLBAK TAHMAZ**

Özet

XX. yüzyılın önemli teknolojik gelişimlerden biri sinemanın icadı olmuştur. Zamanla sinemada işlenen konular değişerek dönemin sosyolojik ihtiyacına göre şekillenmiştir. Bu dönemde sinema izleyicilerinin en önemli takipçileri kadınlar olmuştur. Savaş yıllarından sonra Dünyada görülen maddi sıkıntılar ve sosyal hayatın yetersizliği kadınlar üzerinde farklı etkiler buldukları sinema sanatçılarıyla morallerini düzeltmeye çalışmışlardır.

Sinema sektörü, kadın izleyicilerin ilgisini kaybetmemek adına, filmler de izleyiciler tarafından görmek istenilen özellikle kadın başrol oyuncularının canlandığı karakterin güçlü, özgür, komik, akıllı vb. gibi etkileyici özellikler taşımalarına dikkat etmişlerdir. Dönemin kadınları ayrıca sinema sanatçıların filmlerde canlandığı karakterin giyim ve aksesuarlarından etkilenerek taklit etmeye başlamışlardır. Toplum üzerinde sinemanın önemli etkisinin olduğunu keşfeden moda sektörü de bu sayede tasarımcılar tarafından tasarlanan yeni moda akımlarının getirdiği farklı giysi modellerini, renk ve malzeme çeşitliliğini artık popüler kültürün bir parçası olan sinema sanatçıları (moda ikonları) aracılığıyla reklamlarını yaparak daha hızlı topluma tanıtmaya başlamışlardır. Böylelikle XX. yüzyıl sinemasında önemli karakterleri canlandıran ünlü oyuncuların üstlendiği karakteri giydiren moda tasarımcılarının hazırladığı kostümler bazen sanatçıyı ünlü yapmış bazen de oyuncunun adı hazırlanan kostüme ün kazandırmıştır. Bu bağlamda moda tarihinde sinemanın ve sinema sanatçıların önemli bir yeri olması nedeniyle XX. yüzyıl film örneklerinden bazıları seçilerek başrol oyuncularının oynadığı karakterin toplumda özellikle kadınlar üzerinde giyim kuşam ve sosyo kültürel değerlendirilmesinin yapılması hedeflenerek, görsellerle desteklenmesi planlanmıştır.

Anahtar Sözcük: Moda, Sinema, Sinema Sanatçıları, Kadın, Giysi Modası,

REFLECTING THE XX. CENTURY CLOTHING FASHION TO SOCIETY THROUGH CINEMA AND CINEMA ARTISTS

Abstract

XX. One of the important technological developments of the century has been the invention of cinema. Over time, the topics covered in the cinema have changed and shaped according to the social needs of the period. During this period, the most important followers of the cinema audience were women. After the war years, the financial difficulties in the world and the inadequacy of social life created different problems for women. In order to get away from these troubles for a moment, women tried to improve their morale with cinema and characters they admired. Strong free, etc., which is the leading role in the movie by the female audience of the cinema industry. They discovered that they started to imitate this style of dressing by being influenced by the clothing and attire of the famous film artists of the period, who portrayed female characters in particular. Thus, different clothing models, color and material diversity, etc. brought by the new fashion trends designed by the

* Doç. Dr., Doğu Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü, gamzeongen@gmail.com, ORCID NO: 0000-0002-2639-7777

** [Dr. merveilbak@gmail.com](mailto:merveilbak@gmail.com), ORCID NO: 0000-0002-3101-0039

fashion industry through cinema. It was introduced to the society through cinema artists (fashion icons), who are a part of popular culture.

When we look at the history of clothing, fashion has always been produced for active groups and has been a phenomenon directed by these groups. As an example of the first active group as a fashion movement; Although there is a bourgeois class that imitates the dressing of the European courtiers, over time actors, musicians, models, athletes, etc. In addition to popular artists, nowadays it is seen that bloggers are also involved. In this context, XX. Actors who played important characters in the 19th century cinema sometimes made a name for themselves with the costumes prepared by the fashion designer who dressed them for the character they took on, and sometimes the actor's name made the name of the fashion designer popular by bringing fame to the prepared costumes. In this context, since cinema and cinema artists have an important place in the history of fashion, XX. It is planned to support the main character with visuals by selecting some of the films of the 19th century, aiming to make a socio-cultural evaluation of the impact on society, especially on women.

Keywords: Fashion, Cinema, Film Artists, Women, Clothing Fashion,

Giriş

Giysi tarihine baktığımızda moda daima etkin olan gruplar için üretilmiş ve bu gruplar tarafından yönlendirilen bir olgu olmuştur. Moda hareketi olarak burjuva sınıfı tarafından giyim kuşamları taklit edilen Avrupa Saray halkı, ilk etkin guruba örnek verebiliriz. Zamanla bu etkin gurup içerisinde oyuncular, müzisyenler, modeller, sporcular vb. popüler sanatçıların hatta günümüzde bloggerların da yer aldığı görülmektedir.

Moda ikonları olarak tanımlanan bu etkin guruptaki kişiler her dönem gelişen teknolojiden maksimum düzeyde yararlanmışlardır. Sanayi devrimiyle başlayan teknolojik gelişmeler, farklı toplulukların birbirleri ile olan iletişimlerini kolaylaştırarak moda döngüsünün hızlı değişimi sağlanmışlardır. Örneğin, ülkeleri veya şehirleri birbirlerine bağlayan önemli ulaşım ağlarından olan demiryolları, bireyin en uzak mesafelere seyahat etmesini kolaylaştırmasıyla, farklı toplumların zamanla karşılıklı etkileşim içerisinde girdikleri görülmüştür. Ayrıca moda ikonları takipçilerine ulaşabilmek için gelişen teknolojinin getirdiği farklı iletişim ağlarından ve medyanın gücünden de faydalanmışlardır. Örneğin; XX. yüzyılda moda kavramını etkileyen diğer bir teknolojik gelişim ise, fotoğraf ve sinemanın icat edilmesi olmuştur.

Sinema ile popüler kültür kavramı XX. Yüzyılda daha sık kullanılmaya başlanmıştır. Sinemayla birlikte, sinema oyuncuları artık moda döngüsünün ve popüler kültürün önemli birer parçası haline gelmiştir. Sinemanın hızla gelişim göstermesi, film konularının değişimine neden olmuştur. Böylelikle dönemin sinema filmleri bireyin hatta toplumların şekillenmesinde bir araç olarak kullanılmaya başlanmış önemli bir eğlence aracı olarak da karşımıza çıkmaktadır. Örneğin 1950 yıllarında dünyanın en önemli popüler sinema sanatçılarından biri olan Marilyn Monroe toplum gözünde çocuksu, seksi kadın tipini yansıtmaktaydı. Yine aynı dönemin sinema sanatçılarından Audrey Hepburn ise zarafetin temsilcisi olurken, Vivian Leigh ise "Rüzgâr Gibi Geçti" isimli filmde canlandırdığı karakterle güçlü ve bağımsız kadını sembolize etmiştir. Böylelikle sinema perdesinde yaratılan kadın ve erkek karakterlerle, bireyin davranış biçimi, eğlence anlayışı, yeme içme alışkanlıkları vb. gibi değişimlere neden olunmuştur. Toplum üzerinde yüksek etkisi olan sinemanın toplumlara kolay ulaşabilmesi moda sektörünün ünlü marka patronlarının ilgisini çekerek sinema sanatçıları sayesinde istedikleri gibi moda yön verebilmişlerdir. Günümüzde, moda sektörü tarafından tasarlanan yeni moda akımlarının getirdiği farklı giysi modelleri, renk ve malzeme çeşitliliği, moda ikonları aracılığıyla topluma tanıtılması sağlanmıştır. Her dönemde bu etkin gruplar içerisindeki ikonlar değişerek farklılık gösterse de moda döngüsü bir grubun diğerini etkilemesi

biçimde daima devam etmiştir. Bu etkileşimler zamanla teknolojinin gelişmesiyle ürünlerin çeşitlenmesine ve üretim miktarının artmasına da neden olduğu gibi moda sektörünün yer aldığı diğer sektörlerde bu gelişimden olumlu yönde faydalanmışlardır.

Bu bağlamda; XX. yüzyıl sinemasının ve popüler sinema sanatçılarının toplum üzerindeki etkileri ve özellikle giysi moda algısını nasıl hızla değiştirdikleri veya yön verdikleri dönemin önemli filmleri üzerinden araştırılarak sanatçıların topluma giysi moda algısı üzerinden sembolik mesajları incelenerek görsellerle sunulması hedeflenmiştir.

Çalışmada, öncelikle sinema, sinema sanatçıları ve giysi modası arasındaki etkileşimi anlayabilmek için öncelikle sinema sanatını kısaca tanımlanmasının gerekli olduğu düşünülmüştür.

Sinema Sanatı

‘Sinema kamera ile elde edilmiş görüntülerin bir ışık aracılığı ile beyaz renkte bir perdeye yansıtılarak film adı verilen sesli veya sessiz hareketli videolar elde edilmesi ile meydana gelen bir sanat dalıdır. Sinema sanatı diyalog, kurgu, sahnenin düzeni, ışık, ses ve dekor gibi filme uygun olarak yapılan işlemleri kapsamaktadır. Bu işlemlerin tamamına ise sinema endüstrisi adı verilmektedir. İtalyan asıllı Fransız film kuramcısı Ricciotto Canudo sinemayı, “yedinci sanat” olarak tanımlamış ve günümüzde de bu şekilde kabul edilmektedir.’ (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Sinema>). İtalyan asıllı Fransız film kuramcısı Ricciotto Canudo, sinemayı, “yedinci sanat olarak tanımlamıştır. Günümüzde de bu şekilde kabul edilmektedir (Çoban, 2016, s. 21).

Sinemanın kendine özgü bir dilinin olmasıyla tüm sanatlar içinde önemli bir yer almaktadır. Aksi halde zaten sinemanın bir sanat dalı olması söz konusu olamazdı. Sinema kendine özgü geliştirdiği dil sayesinde, yararlandığı diğer sanat dallarından ayrılmış ve ayrı bir sanat dalı olarak sanat dünyasında, teknik özellikleri ve buna paralel olarak anlatım dilini geliştirerek yoluna devam etmiştir.

Lumière Kardeşler’ in 1895’te film makinesini bulmalarından kısa bir süre sonra, filmler eğitim amaçlı kullanılmaya başlanmıştır. Sinema; resmi, müziği, dansı, oyunculuğu, edebiyatı, tiyatroyu, mimariyi birleştirerek daha zengin, işlek ve popüler bir dil yaratmıştır. Bu bakımdan da eğitimde kullanılabilecek en etkili araçlardan biri olmuştur (Yakar, 2013. s. 22).

XX. yüzyılda fotoğraf ve sinemanın icat edilmesiyle, bu sanat dalı giysi modasından etkilenmeye başlamıştır. Artık sinemanın toplum içerisindeki varlığı, popüler kültür kavramıyla birlikte daha sık kullanılmasına neden olmuştur. Sinemayla birlikte, sinema oyuncuları artık moda döngüsünün ve popüler kültürün önemli birer parçası haline gelmiştir. Bu bağlamda çalışmada sinemayı etkileyen ve bu sanat içerisinde önemli bir yeri olan giysi moda tasarım sanatının incelenmesi önemlidir.

Sinema ve Kostüm Tasarımı

Sinemada kostüm tasarımı filmin bütünü içerisinde sembolik nitelikler taşıyan önemli öğeler arasında yer almaktadır. Ekranda ya da perdede görülecek olan giysileri tasarlayan tasarımcılar, işlevselliğe ek olarak karakterin gerçekçiliğini de destekleyecek biçimde giysileri oluşturulmaktadır. Kostüm tasarımcısı Deborah Nadoolman Landis’e göre bir kostüm, “oyuncu tarafından giyilmeden önce bile bir karakteri canlandırma potansiyeline sahiptir” (McDonald, 2010, s.15) sözleriyle kostümlerin doğru bir oyun sahnesinde, karakteri ortaya koyan oyuncu tarafından giyildiğinde çok

daha fazla güçlü bir kimlik oluşturabileceğine değinmiştir. Bu da bizlere sinemada kostüm tasarımının önemini bir kez daha göstermektedir.

Kostümlerin oyuncular üzerinde farklı karakterler yaratabilme gücünün tespit edildiği 1920’li yıllardan itibaren artık toplumdaki kadın ve erkekler hakkında filmlerde ideolojik sayılabilecek söylemler geliştirilmeye başlanmıştır. Örneğin ideal ev kadını, salon beyefendisi, feminist, totaliter, tutucu ya da özgürlükçü gibi birçok karakter yaratılmıştır. Her bir karakter için hazırlanan giysi ve aksesuarlar o karakteri doğrudan ya da dolaylı olarak tanımlayan sembolik öğelerle izleyicilere mesajlar verilmiştir. Örneğin,1984 yılında film kostümlerinin sembolizmi hakkında yazı yazar Maureen Turim, giysilerin yüklendiği rollere örnek verirken “kalp yaka straplez elbiseler” giyen kadın temsiline şöyle bir yorum getirmiştir; “*Prences, gerçek kadın, sosyete, gelin... gibi imajları, feminen tarafı güçlü kadın sanatçılar tarafından Hollywood filmlerindeki bu giysi stili tercih edildiğine vurgu yapmaktadır*” (McDonald, 2010, s.16), (Resim 1).

Resim 1: Eve Hakkında Her Şey İsimli Amerikan Filminden Bir Sahne Görseli (1950 Yılı)

Sinema tarihi boyunca özellikle kadın imajının belirlenmesinde, filmin konusuna uygun sanatçıların canlandırdıkları karakterler, izleyiciyi etkileyerek gerçek hayatta taklit edilmeye başlamışlardır. Örneğin “güçlü kadın”, “ideal eş”, “anne”... gibi her bir imaj için, filmler de belirli giysi kalıpları ve vurguyu arttıracak renklerde giysiler tasarlanmıştır. Böylelikle filmlerde kullanılan kostümler, izleyicinin görsel algısında oluşan gizli mesajlar olarak algılanmasıyla filmin çekildiği yılların ideolojik bakışını da bizlere sunmaktadır.

Moda bir kavram olarak beğenilen giysilerden çok idealize edilen bir kimliği temsil etmesiyle, sinemanın popüler sanatçıların toplum üzerinde yarattığı etki gücü daha da arttırmıştır. Yazar Loschek’ göre imajını bir ürüne ödünç veren kişi/kişiler her zaman vazgeçilmez olacaktır. Sosyolojik olarak birey bir giysi objesi ile herkesin hayalini kurduğu kimliğe bürünebilme olanağının bilinciyle moda daima toplum üzerinde etkili olmaya devam edecektir. Böylelikle kurgusal karakterlerin kimliklerini giyme arzusu da giysiyi moda yapmaktadır (Loschek, 2009, s. 157). Bu bağlamda kısaca dönemin sinema film karakterleri için tasarlanan ve kostümlerin izleyiciyi özellikle kadınları etkileyerek nasıl moda trendi olduklarını incelemek için bazı dönemin önemli film örnekleri üzerinden incelenmesi gerekmektedir.

XX. Yüzyıl Sinema ve Sinema Sanatçılarının Giysi Modası Üzerindeki Etkileri

XX. yüzyılın ilk çeyreğinde dünya ekonomisinin çöküşü ile işsizlik had safhaya gelmesiyle, kıyafet alışverişini büyük bir lükse çevirmiş ve kadınlar bu sıkıntılı günlerde eğlenmek için daha sık sinemaya gitmişlerdir. Sesli filmlerin çekilmeye başlamasıyla Paris tasarımcıları yüksek moda eğilimlerini artık yeni görünlere göre belirlemeye başlamışlardır. Moda sektöründe görülen bu değişime tepki olarak Vogue dergisinde çıkan bir yazıda “sinema modayı etkileyip yönlendiriyor” vurgusu yapılarak bu durum hafife alınmak istenmiştir. Ancak önemli bir gerçek ise sinema modaya, yazılı basının hiçbir şekilde başaramadığı bir etki yapmaktaydı (Watson, 200, s. 85), (Resim 2-3).

Resim 2: 02 Ocak 1932 Yılında Basılan Picturegoer Weekly Dergisinden Film Modası Hakkında Hazırlanmış Bir Sayfa

Resim 3: 02 Ocak 1932 Yılında Basılan Picturegoer Weekly Dergisinden Film Modası Hakkında Hazırlanmış Bir Sayfa.

XX. yüz yılda kadınlar sinema üzerinden dönemin sinema yıldızlarını daha sık takip etmişlerdir. Kadınlar tarafından çok fazla ilgi gören sinema yıldızlarının giysileri, sinema sektörünün dikkatini çekerek, izleyici kitlesinin ilgisini kaybetmemek adına, modadaki hızlı değişime ayak uydurmak ve günün modasını yansıtmak için film stüdyoları Parisli modacılarla çalışmaya başlamıştır. Sinema sektörü, zamanla kendi giysi tasarımcılarını yetiştirerek modaya yön vermiştir. Gilbert Adrian, Edith Head ve Travis Banton gibi yetenekli tasarımcılar bu dönemin yetişmiş ünlü tasarımcılar arasındadır (Mackenzie, 2017, s.76).

Amerikan hazır giyim sektörü bu fırsatı değerlendirerek modada görülen değişikliği yakından takip ederek, değişime hızla cevap vermişlerdir. Böylelikle sinema filmlerinde görülen giysilerin kopyaları, seri olarak üretilmeye başlanmıştır (Fogg, 2014, s. 271). Örneğin 1960 yıllarında modada önemli değişimlerden biri olan mini etek İngiliz moda tasarımcısı ve moda ikonu Mary Quant ile anılmaktadır. 1960 yıllarına etkisini giderek arttıran kadının özgürleşme hareketinin giysiye yansması olarak görülen mini etek bu yıllara damgasını vuran önemli giysi örneklerindedir.

XX. yüzyıl ortasında sosyal hayat, ekonomi, politik, siyasi, kültürel, gibi birçok unsurun toplumun üzerindeki etkileri filmlerinde bu konu olarak işlenmeye başlanmıştır. Özellikle sinema izleyicilerinin çoğunlukla kadın olması, bu yıllarda çekilen filmlerdeki kadın karakterlerin güçlü, özgür, şık, seksi, vb. kadın imajını yansıtmıştır. Bu bağlamda çalışma konusu olan XX. yüzyıla ait sinema sanatçılarının toplum üzerindeki etki gücünün, seçilen önemli film konuları ve sinema karakterleri üzerinden, dönemin sosyal hayatına ve giysi moda algısına nasıl yansıdığı incelenmesi önemlidir.

Oz Büyücüsü (1939Yılı)

Oz Büyücüsü filmi 1938 yılında çekilmeye başlanan ve o döneme kadar yapılan sinema filmleri içerisindeki en büyük bütçeli film olarak tarihe geçmiştir. Oz Büyücüsü, Frank Baum'un aynı isimli kitabından uyarlanmıştır. Kitabın kahramanı Dorothy Gale, güçlü ve bağımsız kadının ilk önemli sembollerindendir. Filmin kostümleri pek çok sinema filminin kostümlerini tasarlayan Adrian Adolph Greenberg tarafından tasarlanmıştır. Kostüm tasarımı kariyerine, sahne şovlarıyla başlayan tasarımcı, Broadway gösterilerine birçok giysi tasarlamıştır. 1924 yılında Sainted Devil isimli filme giysi tasarlaması için, Rudolf Valentino'nun eşi Natacha Rambova tarafından işe alınmış ve sonrasında da 200'den fazla film için tasarım yapmıştır. Tasarımcının en çok ses getiren filmlerinden birisi Oz Büyücüsü olmuştur. Filmde kullanılan tüm giysiler, ikonik parçalar olarak tarihe geçmiştir. Film, beyaz perdeye aktarılırken, toplumsal taleplere cevap verecek şekilde birtakım değişiklikler yapılmıştır. Dorothy, platin sarısı saçları olan, makyaj yapan, feminen özellikleri öne çıkan bir karakterdir. 1940'lı yıllarda, özellikle Amerika topraklarında betimlenen kadın tipine aykırı bir çizgi çizmemek adına, Dorothy'nin portresi daha çocuksu, sıradan, kasabalı bir genç kız olarak çizilmiştir. Giysi tasarımları da karaktere uygun olarak yapılmış ve değişikliğe uğratılmıştır. Giysilerin pek çok detayının romandaki tasvirinden farklı yapılmış olmasının sebeplerinden biri de o yıllarda film sektöründe yeni kullanılmaya başlanan "technicolor*" teknolojisinin kullanımındır. Bu teknoloji ile giysi renklerinin daha belirgin gösterilebilmesi için filmde bazı değişikliklere gidilmiştir. Değişikliğe uğratılan parçalardan birisi Dorothy'nin gündelik olarak giydiği elbisedir. Kitapta pembe ve mavi olarak tasvir edilen kıyafet, sinema perdesinde daha iyi görünmesi için mavi-beyaz kareli bir elbiseyle değiştirilmiştir. Benzer bir değişiklik ikonik yakut ayakkabılar için de yapılmıştır. Kitapta ayakkabılar gümüş rengi olarak tasvir edilir (Resim 4.) Çekimlerde pek çok farklı renk denendikten sonra, yakut rengi pullu ayakkabılarda karar verilmiştir. Son derece geniş bir oyuncu kadrosuna sahip olan film için 3210 kostüm dikildiği söylenmektedir. Bu giysilerin bir kısmı çeşitli müzelerde, bir kısmı da MGM stüdyolarında tutulmaktadır.

Resim 4: Oz Büyücüsü Filminin Afişi. (1939 Yılı)

Filmde kullanılan aksesuar ve kostümler günümüze kadar gelen süreçte popüler kültürü farklı biçimde etkilemiştir. Filmde yer alan mekân ve sahne tasarımları pek çok fotoğraf çekimine ilham olmuştur. Filmin en ikonik iki parçası Judy Garland'ın giydiği mavi elbise ile yakut ayakkabılardır. Filmin vizyona girdiği tarihte kadınların en çok sahip olmak istedikleri moda parçaları arasında yer

* *Technicolor: Technicolor her ne kadar 1903'te Fransız Leon Didier'in buluşu olarak görünse de daha 1881'de Amerika'lı Varnake aynı sistemi düşünmüştür. Dolayısıyla ilk renkli filmi Amerikalılar gerçekleştirmiştir. Bu sistem trikom baskıya benzetilebilir. Basit bir jelatin film, sırayla üç renkle işlenir (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Technicolor>).*

alan elbise ve ayakkabı modeli de bunlar olmuştur. 1930'lu yılların moda alışveriş kataloğu olan Sears kataloğunda elbise Judy Garland elbisesi olarak yer almıştır (Resim 5).

Resim 5: Sears Kataloğunda Judy Garland Elbisesi

Diğer taraftan elbise için kullanılan pötikare deseni film ve dönem modası ile ilişkilendirilmiş, Dorothy'nin elbisesi dışında da reyonlarda farklı tasarımlarda kullanılmıştır. Sade genç kız imajı ile örtüşen bu desen tasarımı sonraki yıllarda ise Lolita'dan American Pie'ya gibi farklı filmlerde genç yaştaki kadın karakterlerine giydirilmiş ancak bu kıyafet Dorothy'nin masumiyetinden uzaklaşarak pin up (çok genç, seksi kadın) imajını yansıtmıştır. Bu desen ve kıyafetin sembolik anlamı yıllar içerisinde değişse de yine de bu desenle üretilen giysiler tasarımcıların Oz Büyücüsü'nün hikayesinden esinlenmeye devam etmişlerdir.

Oz büyücüsü film konusundan esinlenen fotoğrafçı Annie Leibovitz'in 2005 yılında Vogue dergisine yaptığı fotoğraf çekiminde Dorothy'nin tarzını çağrıştıran çok sayıda seçilen giysilerle model Keira Knightly'nin moda çekimlerini yapmıştır. Bu moda çekimi, moda tarihinin en ikonik karelerine sahiptir.

Oz büyücüsü, hikayesi, çekim teknikleri, sahne ve kostüm tasarımları ile 1940'lı yılların gündelik hayatını etkilemiş, sinemadaki renk kullanımları ev dekoru, giysi ve aksesuarlarda kullanılmıştır. Technicolor renk işleminin en başarılı yapıldığı filmlerden birisi olan Oz büyücüsü (1936) filmidir. Filmde baş rol oyuncularından Dorothy Croons'un sepia (siyaha yakın koyu kahverengi) tonlarından oluşan sahnelerine technicolor tekniği uygulanarak bu sahneler rengârenk olarak çekilmiştir (<https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/sinemada-renk-kullanimi-hollywoodda-renkli-filmlerin-yukselisi>). Yakut kırmızısı ayakkabılar cesur kadın imajı ile özdeşleşmiş, pek çok kadın iddialı kırmızı ayakkabılara sahip olmak istemiştir (Resim 6).

Resim 6: Vogue Dergisi Çekimi Aralık 2005 Yılı

Gilda (1946 Yılı)

Gilda, kadın karakterin başrolde olduğu 1940'lı yılların tüm görsel hareketliliğini içinde barındıran bir filmidir. Gilda, her yönüyle 'femme fatale' (çekici ve tekinsiz, şeytani kadın) bir karakterdir. Bu karakter yaratılırken kullanılan görsel sembolizmi ile Rita Hayworth oldukça etkileyici bir uyum yaratmıştır. Film Rita Hoywort ve Glenn Ford'un sevgi ve nefret ilişkisinin inişli çıkışlı halini konu alır. Gilda karakterinin giysileri de sevgi-nefret ilişkisindeki zıtlıkla uyumlu olarak siyah-beyaz olan filmde kontrastlık net bir biçimde hissedilecek şekilde hazırlanmıştır. Jean Louis'in tasarladığı femme fatale giysiler, hem 1940'lı yılların tarzını yansıtan hem de zamansız parçalar olmuştur.

Filmin afişinde "There never was a women like Gilda/Gilda gibi bir kadın hiç olmadı" ifadesi kullanılmıştır. Bu cümle Gilda ile ilgili olarak bir çağrışım sağlamaktadır. Gilda'nın filme giriş sahnesi, afiş tasarımında da vurgulandığı gibi iddialı bir andır. Üzerinde şifon açık renk bir sabahlık, koyu renk bir kuşak ile tamamlanmıştır. Elbisenin transparan, yere kadar uzun ve geniş kol modeli, Gilda'ya tanrıça gibi bir görüntü vermiştir. Giriş için seçilen bu sahne bir miktar seksi, çocuksu bir imaj olan pin up kızlarını andırır. Gilda'nın tanrıça görüntüsünü destekleyen ayrıca beyaz iki gece elbisesi de filmde yer alır. Elbisenin biri V yaka, parlıtlı bir kumaştan yapılmış, geniş, strüktürel bir omuz yapısına sahiptir. Diz altından itibaren pliseli bir biçimde gelir. Diğer ise halter yaka, boyundan bağlı, Yunan heykellerindeki giysiler gibi dökümlü görünen bir elbisedir. Tanrıça sembolizmini güçlendiren giysilerden birisidir. Bu giysi diz boyu gümüş rengi, payetli bir ceket ile tamamlanmıştır (Resim 7).

Resim 7: Gilda Filminde Rita Hayworth'ın Giydiği Kıyafetler

Filmde Gilda karakteri tanrıça görüntüsü filmde yer alan karnaval sahnesiyle değişime uğrar. Maskeli balo sahnesinde Gilda, Güney Amerikalılara özgü işlemeli yelek ile derin yırtmaçlı siyah bir etek giymiştir. Tanrıça görüntüsünden, seksi kadın görüntüsüne adım attığı ilk belirgin sahne budur (Resim 8).

Resim 8: Gilda Filmindeki Karnaval Sahnesi.

Filmin en ikonik iki kostümü Gilda'nın şarkı söylediği sahnelerde görünür. Birincisi Amado Mio şarkısını söylerken giydiği giysidir. Bu giysi iki parçadan oluşan, beyaz üzerine altın rengi işlemelidir. Eteğindeki derin yırtmaç seksi görüntüsünü güçlendirmektedir. Filmin önceki sahnelerinde giydiği beyaz tuvaletlerde bulunan masumiyet artık bu giyside görülmez. Bu sahnede giysi ile baştan çıkarıcı bir görüntü amaçlanmıştır. Diğer tuvalet ise Gilda'nın final elbisesidir. 'Put The Blame Of Mame' şarkısını söylerken giydiği siyah, saten, straplez elbise, Gilda'nın film boyunca giydiği tek siyah gece elbisesidir (Resim 9).1940'larda moda olan konik sütyenler/göğüsler bu elbisede görülür. Elbise her an düşecekmiş gibi görünmesi ilgiyi arttırmaktadır. Gilda eldivenlerini çıkarmaya başlayarak bir striptiz başlatır. Her iki eldiveni de çıkardıktan sonra, salonda bulunan erkeklerden elbisesini çıkarmalarını ister ve Glenn Ford sahneye girerek, Gilda'yı oradan uzaklaştırır. Gilda karakterinin giysilerindeki sıralamaya bakıldığında, karakterin gelişimi ile birlikte giysilerin de form, kumaş ve stil açısından değiştiği görülmektedir. Filmde kullanılan giysilerde kendi dönemi için azımsanmayacak bir miktar olan 60.000 dolar gibi bir bütçe ayrılmıştır. Bu bütçe sayesinde de filmin tüm sahnelerinde birbirinden oldukça şık, pek çok farklı giysi yer alabilmiştir.

Resim 9: Gilda Filminde Rita Hayworth'ın Giydiği İkonik Siyah Gece Elbisesi ve Gilda Filminden İlham Alınarak Tasarlanmış Gece Elbisesi

1940'lı yıllarında Gilda filmi ile bir kadın moda ikonu yaratılarak, dönemin vitrinlerini ve kadın imajını önemli ölçüde etkilemiştir. Gilda filmiyle popüler olan straplez elbiseler sayesinde omuz dekoltesi bir çekicilik kriterine dönüşmüştür. Filmde pek çok giysi tarzı yeniden tasarlanarak kullanılmıştır. Örneğin filmdeki 'Helenistik' ve 'Latin' tarzı elbiseler geleneksel özellikleri koruyan ancak modernize edilmiş giysilerdi. Tasarımlarda kullanılan dekolterler femme fatal kadın tipinin çizgisini belirler hale gelmiştir. Derin yırtmaçlar, uzun eldivenler, göbeği açıkta bırakan gece elbiseleri, cesurca tasarımlardı. 1940'lı yılların seksi görünmek isteyen kadınları Gilda gibi görünmek istemiş ve onun gibi giyinmiştir (Resim 9).

Filmde kullanılan aksesuarlar çok dikkat çekicidir. Gilda'nın film boyunca pek çok giysisiyle kombinelediği kelepçe tarzı bileklikler 1940'lı yıllarda özellikle gece elbiseleri ile birlikte kullanılan bir aksesuar olarak trend olmuştur. Ayrıca giydiği Helenistik tarzdaki topuklu sandaletler de ilgi çekici bir ayakkabı tasarımı dönüşmüştür.

Film sayesinde Rita Hayworth da bir ikona dönüşmüştür. Böylelikle yıllar içerisinde pek çok imaj değişikliğini takip ederek taklit eden birçok kadın artık meşhur olan film karakterlerinin saç rengi, elbise, verdiği poz kadar yakından takip etmişlerdir.

Cleopatra (1963 Yılında)

1900'lü yılların başında başta Birleşik Krallık olmak üzere pek çok Avrupalı tasarımcı, Mısır kültürüne ait aksesuar ve giysi tarzından etkilenerek yeni tarz oluşturmuşlardır. Avrupa'nın doğuya olan ilgisi ve merakı Mısır kültürünü hızla büyüten bir sektör haline getirmiştir. Özellikle bu kültüre ait en önemli imparatoriçe olan Cleopatra, dünya tarihini etkilemiş en güçlü lider kadınlardan biri olması nedeniyle filmlerde Cleopatra karakteri çok güzel bir kadın olarak tasvir edilmiştir. Tarihteki Cleopatra portresinin yer aldığı heykellerde, sikkeler üzerindeki tasvirlerinde, tarihçilerin aktardıkları bilgiler incelendiğinde Cleopatra'nın sıradan güzellikte, kısa boylu çok da etkileyici bir kadın olmadığı belirtilmektedir. Ancak çok entelektüel ve zeki bir kadın olduğundan bahsedilmiştir. İyi eğitim aldığı tahmin edilmektedir. Tahta geçtiğinde ise başarılı bir iş çıkardığı aktarılmaktadır. "Cleopatra, tahtını korumak için, Roma'ya yolculuk yapmış, M.Ö. 100 yılında Jül Sezar ile ilişki yaşamış, daha sonra da Devlet adamı Marcus Antonius'u kendine aşık etmiştir" (<https://www.worldhistory.org/trans/tr/1-866/cleopatra/>). Bu sayede krallığı uzun süre korumuştur.

Cleopatra ile ilgili Hollywood pek çok film çekmiştir. 1963 yılında dünya tarihinin en ikonik kadınlarından birisi olan Cleopatra karakterini dönemin ünlü oyuncusu Elizabeth Taylor canlandırmıştır. Filmde hazırlanan giysiler Hollywood tarihi için rekor sayılabilecek giysiler olma özelliği taşıması ve moda tarihinin en ikonik tasarımları olarak literatüre girmiştir. Film için toplam 26.000 giysi, Taylor için 65 giysi tasarlanmıştır. Bir filmde en çok giysi değiştiren karakter olarak Cleopatra, Guinness rekorlar kitabına girmiştir.

Filmin en ihtişamlı sahnelerinden biri, Cleopatra'nın Roma'ya giriş yaptığı sahnedir. Romalı senatörlerin ve askerlerin bulunduğu sahnede, Cleopatra'nın askerleri ve köleleri de bulunmaktadır. Filmde kullanılan pek çok kostümü bu sahnede bir arada görülmektedir. Bu sahnede Taylor'ın giydiği 24 ayar altından ve kıymetli taşlardan tasarlanan altın rengi kostümüne karşın, tarih boyunca kraliyeti simgeleyen mor renkte Sezar'ı canlandıran sanatçının giysisinde kullanılmıştır. Filmdeki Cleopatra'nın ihtişamlı giysisine karşın Sezar'ın mor giymesi önemli bir temsildir. Bu sahnede Taylor'ın kostümü iki parçalı oluşan elbise ve pelerin bir giysidir. Mısır giysi tarihine uygun bir tarzda, pliseli olarak tasarlanan giysinin formu ve pelerinin biçimi Zümrüdüanka kuşunu temsil edecek şekilde tasarlanmıştır. Cleopatra'nın karakterini vurgulayacak ihtişamdaki giysi, Mısır Tanrısı Sobek'i temsil eden başlık ile tamamlanmıştır (Resim 10-11).

Resim 10: Cleopatra Filminde, Cleopatra'nın Roma'ya Giriş Sahnesi

Resim 11: Cleopatra Filminden Jül Sezar'ın Giydiği Mor Elbise

Cleopatra filminde Taylor'un giydiği altın rengi tuvaletin yanı sıra, iki ayrı sahnede de tören giysisi tasarlanmıştır. Bunlardan birisi, Actium Savaşı sırasında mavi, vücuda oturan giysidir. Giysi kenarları leopar kürkü ile kombinlenmiş, ekru tonlarında yere kadar uzanan bir manto ile tamamlanmıştır. Başlık olarak, aynı tonlarda, Mısır kültürüne özgü bir taç takmıştır. Diğer seremoni giysisi ise mor renkli, iki parçadan oluşan elbise ve üzerindeki yarı transparan Mısır kültürüne özgü kalasiris denilen bir tür pardösü ile kombinlenmiştir. Başında Mısır Tanrısı Sobek'i temsil eden sembolün bulunduğu gümüş renkli bir başlık, boynunda ise Sezar'ın sikkelerinden oluşan bir kolye bulunmaktadır (Resim 12).

Resim 12: Cleopatra Filminden Giysi ve Takı Tasarımları

Filmde, Cleopatra'nın kostümlerinin altın ve gümüşün mücevher renklerinde olduğunu görülür. Yakut kırmızısı, turkuaz mavisi, zümrüt yeşili, inci beyazı giysiler, farklı modellerde filmde karşımıza çıkmaktadır. Bunun dışında filmde çok az siyah renk giysi görülmektedir. Siyah giysi genellikle yas sahnesi gibi direk olarak amaca hizmet edecek imajda kullanılmış. Neredeyse hiç pastel renklerle giysi filmde kullanılmamıştır. Çünkü Cleopatra'nın giysileri, ihtişamlı sahne dekorlarının önünde silik kalmaması gerekmektedir.

Cleopatra filmi, sinema kostümleri açısından filmin öyküsünü çok doğru temsil eden, çekildiği tarihsel periyota etki etmiş bir filmidir. Özellikle makyaj ve takılar açısından, 1960'ları etkilemiş ve kadınlar tarafından gündelik hayata bu tarz takılar kullanılmaya başlanmıştır (Resim 13).

Resim 13: Cleopatra Filminden İlham Alınarak Tasarlanan Takılar

Barbarella (1968 Yılı)

1960 yıllarda Amerika ve Rusya ülkelerinin arasında rekabet konularından biri de uzay ve Ay yüzeyine ayak basacak ilk devlet olmaktı. Gözünü yıldızlara çeviren insanoğlu için uzay gündelik hayatın da meselelerinden biri olmuştu. Bu yıllarda uzay temalı pek çok film çekilmiştir. Bu filmlerden biri de Barbarella isimli film olmuştur.

Fransız çizgi roman serisi olan Barbarella filmi Roger Vadim tarafından yönetilmiş 1968 yapımı bilim kurgu bir filmidir. Filmde, ünlü sinema yıldızı Jane Fonda, insanlığı yok edebilecek bir silah yaratan bilim adamı Durand Durand'ı bulmak için gönderilen bir uzay gezgini ve Birleşik Dünya hükümetinin temsilcisi olan baş karakter olarak rol almaktadır.

Barbarella isimli filmi, sinema tarihi açısından önemli yapan başroldeki kahramanın kadın olmasıdır. İlk kadın uzay kahramanı olan Barbarella'nın görünümü bu filmde oldukça önemli bir detaydır. Tasarımcı Paco Rabanne, Jane Fonda'nın canlandıracağı Barbarella karakterinin giysi tasarımcısıdır. Yaptığı tasarımlar kendi dönemi için son derece fütüristik ve öncü olarak değerlendirilmiştir.

Resim 14: Fütüristik Görüntüsüyle Barbarella Filminden Bir Kare

Resim 15: Barbarella Filminden Bir Sahne

Film yetişkinlere yönelik uyarlanmış bir çizgi romandan esinlenilmiştir. Filmde ana karakteri canlandıran Barbarella'nın güçlü kadın kimliğinin yanında seksi, dişi öğelerinin de yüksek olduğu görülür. Bu nedenle filmde karakteri güçlendirecek giysilerin tasarlanması çok önemliydi. Güçlü kadın astronotun giyeceği tasarımlar, kahramanın konumlandırmasına uygun olmalıydı. Filmin açılış sahnesinde astronot giysileri içerisindeki Barbarella'yı striptiz yaparken görülür. İlk sahnedeki giysiler astronot giysisidir. Barbarella tamamen çıplak kalana kadar parça parça giysiyi çıkarır.

Filmde giysilerin sonraki sahnelerdeki genel özellikleri birbirine benzemektedir. Bunlar plastik ya da metal malzemelerin, tekstil ile bir araya gelmesinden oluşan giysilerdir. Tasarımlar, Barbarella karakterine uygun olarak, vücudun büyük bir kısmını açıkta bırakacak şekilde tasarlanmıştır. Mayo biçimindeki bu giysilerin en önemli tamamlayıcısı diz boyu veya diz üstü çizmelerdir (Bkz.Resim.14). Üst kısmı geriye doğru kıvrılan bu çizmeler, korsanları ya da gezginleri hatırlatan nostaljik bir tasarıma sahiptir. Ancak kullanılan materyaller açısından son derece fütüristiktir. Mayo olarak tasarlanan asıl parçaya aynı zaman da transparan özellikler taşıyan vücut çorapları/tulumlar (Body Suit) kullanılmıştır. Bu parçalar yaşanan bir kavga ya da işkence sahnesinde, uygun yerlerden yırtılmak suretiyle, tasarımın bir tamamlayıcısına dönüşecek, Babarella'nın dişiliği güçlü bir figüre dönüşmesi için tasarlanmıştır (Resim15).

Barberalla filmi ile beraber aynı dönemde çekilen pek çok uzay konulu film olmuştur. Bu filmler genellikle Avrupa'daki kadın modasının üzerinde etkili olduğu görülür. Ancak Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kadınlar üzerinde bu filmler aynı etki gösterememiştir. Çünkü giysilerde kullanılan materyaller özel dikim ile giysiye dönüştürülmekteydi. Paris olmak üzere Avrupa'da 'haute couture' oldukça yaygın olması bu tarz giysi tasarımlarını rahatlıkla uygulayabilme imkânı sağlamaktaydı ancak Amerika moda sektöründe bu teknik kullanılmadığı için çok fazla ilgi görmemiştir. Uzay modası çok uzun süre insanlar arasında varlık göstermediyse de bir dönem Barberalla filmiyle ün kazanmıştır. Dönemin ünlü moda tasarımcılarından Pierre Cardin, Andre Courreges uzay temasında giysiler üretmişlerdir (Resim 16-17).

Resim 16: Tasarımcı Pierre Cardin'in 1960'lı Yıllarda Yaptığı Fütüristik Tasarımlar.

Resim 17: Andre Courreges'in Mart 1969 Tarihli Vogue Dergisinde Yer Alan Fotoğraf Çekimi

Filmin gösterime girdiği yıllarda toplum üzerinde özellikle kadınları etkileyen uzay çağı kadını olarak Barbarella'nın yaptığı en önemli vurgu, kadının cinsel özgürlüğünü temel alan karakter olmasıdır. 1960'lı yılların pek çok farklı liberal hareketin yaşandığı bir periyot olması, uzay çağı modasının hızlı tüketilmesine sebep olmuştur. Bu periyot, hippilerin varlık gösterdiği ve savaş karşıtı

söylemleri ile politik açıdan son derece etkili olduğu bir aralıktır. Bu sebepten, uzay çağının ve Barberella'nın elit duruşuna, hippilerin doğal duruşu tercih edilmiştir. Barbarella ve uzay çağı modasının çok uzun sürmemesinin sebeplerinden birisi de kullanım açısından rasyonel olmamasıdır. Materyal ve üretim açısından zorluklar içeren bu tasarımlar halk arasında karşılık bulamamıştır. Dönem modası, uzay temasının plastik görüntülerine çok fazla kapılmasa da daha minimal, geometrik formlardan oluşan bir üslupta ilerlemiştir. Dönemin liberal hareketlerine bir cevap niteliğinde olan etek boyları her geçen gün kısalmış, kadınlar özgürlüğün bir ifadesi olarak mini etekleri kullanmışlardır. 1960'lı yılların fütüristik kabul edilen bu trend, 2000'li yıllarda Retro-fütürist denilen bir tarzda gündeme gelmiş ve koleksiyonlarda kullanılmıştır (Resim 18).

Resim 18: 2021 Yılında Farklı Tasarımcılar Tarafından Tasarlanmış Retro Fütüristik Giysiler

Sonuç

Sinema ve Moda sektörlerinin ortak pazarlama stratejilerinden biri de bireyin hayalinde olmak istediği karaktere ulaşabilme kolaylığının sağlanmasıdır. Filmlerde verilmek istenen duygunun, olayın ve durumun en iyi şekilde aktarılması adına kullanılan kostümler bir dönemin simgesel öğelerini içerdiği gibi bulunduğu dönemin özelliklerini de taşımaktadır.

Tüketici tarafından bir kimliğin idealize edilmesinin en kolay yolu, dönemin popüler kültür ikonlarının moda trendleri ile entegre edilmesidir. Böylelikle eğlence sektörü içerisindeki kişiler ya da karakterlerin giyim kuşamı ile bir kimlik oluşturularak tüketicilerin bu kişilere özenmesi sağlanmaktadır. Sinemada bir öykünün olması bireyin(tüketicinin) filmdeki karakter ile kendisini özdeşleştirmeye başlamasıyla artık kişi o karakterden etkilenmeye başlar. Bu sebepten kült olmuş filmlere bakıldığında izleyici tarafında idealize edilmiş karakterlerin, modacıların elinde birer ikona dönüştüğünü görürüz. Bu ikonlar moda tarihine geçerek, toplumda önemli izler bırakmışlardır. Örneğin; XX. yüzyıl sinema yıldızlarından Rudolph Valentino, Marlene Dietrich, Greta Garbo, Cary Grant, Clark Gable, Rita Hayworth, Kathrine Hepburn, Humphery Bogart, Elizabeth Taylor, Judy Garland, Audrey Hepburn, James Dean, Marilyn Monroe, Brigitte Bardot gibi bir çok oyuncunun oynadıkları karakterlerin kostümleri taklit edilerek, dönemin giysi modasını etkilemiş ve modanın hızla değişimine neden olmuştur. Bu bağlamda yapılan makale çalışmasında sonuç olarak; XX.yüzyılın önemli film örnekleri üzerinde yapılan incelemelerde; moda sektörünün önemli bir payını, sinema sektöründe yer alan sinema sanatçıları ve bu sektördeki giysi tasarımcılarının aldığı görülür. Bu durum günümüzde de etkisini sürdürerek devam ettiğinin en güzel örneği bir sahnede ünlü bir sanatçının gömleğini çıkardığında içine atlet giymediğini gören izleyici, bu durumdan etkilenerek, sanatçıyı taklit etmesiyle iç çamaşırı endüstrisinin o yıl atlet satışlarının %50 oranında düşmesine sebep olabilme gücü bunu kanıtlamaktadır.

Kaynakça

- Çoban, M. (2016). Amerikan Sinemasında “Türk Hapishanesi” Olgusu ve Türkiye/Türk İmajları: “Geceyarısı Ekspresi”, “Dehşete Yolculuk” ve “Hapishane Ateşi” Filmleri Üzerine Bir İnceleme. *Uluslararası Disiplinlerarası ve Kültürlerarası Sanat*, 1(1), 20-35.
- Bass, L., T. (2016). Let’s Get Epic with Cleopatra 81963). Frock Flicks.
<https://www.frockflicks.com/cleopatra-1963/> Erişim Tarihi: 01 Haziran 2023
- Fogg, M. (2014). Modanın Tüm Öyküsü. İstanbul: Hayalperest Yayınevi. Ekim sayısı
- Mark, J., J. (2018). Kleopatra. (Çev: Burak Yıldız). Word History Encyclopedia.
<https://www.worldhistory.org/trans/tr/1-866/kleopatra/> Erişim Tarihi: 01 Haziran 2023
- McDonald, T. J. (2010). *Hollywood Catwalk*. I.B.Tauris & Co. Ltd, -New York,
- Loschek, I. (2009). When Clothes Become Fashion Design and Innovation Systems. New York: Berg Publishing, –
- Mackenzie, M. (2017). İzmler, Modayı Anlamak. (Çev: M. Tuna). İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Yakar, H. (2013). Sinema Filmlerinin Eğitim Amaçlı Kullanımı: Tarihsel Bir Değerlendirme, *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı 19 (2013-1) 21-36
- Watson, L. (2007). *Modaya Yön Verenler*. (Çev: G. Ayas). İstanbul: Güncel Yayıncılık.

İnternet Kaynakları

<https://www.worldhistory.org/trans/tr/1-866/kleopatra>

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Sinema>

Görsel Kaynaklar

Resim 1: Eve Hakkında Herşey (1950).

<https://lifeofmarilynmonroe.tumblr.com/post/112066295330/from-the-movie-all-about-eve-1950>.
Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2023.

Resim 2: 2 Ocak 1932 Yılında Basılan Picturegoer Weekly Dergisinden Film Modası Hakkında Hazırlanmış Bir Sayfa. <http://iamhist.net/2020/03/glamour-vivien-leigh-film-costumes-dressmaking-patterns/> Erişim Tarihi: 26 Mayıs 2023.

Resim 3: 2 Ocak 1932 Yılında Basılan Picturegoer Weekly Dergisinden Film Modası Hakkında Hazırlanmış Bir Sayfa. <http://iamhist.net/2020/03/glamour-vivien-leigh-film-costumes-dressmaking-patterns/> Erişim Tarihi: 25 Mayıs 2023.

Resim 4: Oz Büyücüsü Filminin Afişi. (1939). <https://www.rogerebert.com/reviews/great-movie-the-wizard-of-oz-1939> Erişim Tarihi: 26 Mayıs 2023.

Resim 5: Sears Kataloğunda Judy Garland Elbisesi <https://www.ebay.com/itm/404249721911>
Erişim Tarihi: 07 Mayıs 2023.

Resim 6: Vogue Dergisi Çekimi 2005 Aralık. <https://www.vogue.com/article/keira-knightley-in-vogue> Erişim Tarihi: 03 Haziran 2023.

Resim 7: Gilda Filminde Rita Hayworth’ın Giydiği Kıyafetler.

<https://claudia79.tripod.com/jeanlouis.html> Erişim Tarihi: 01 Haziran 2023.

Resim 8: Gilda Filmindeki Karnaval Sahnesi. <https://www.alamy.com/original-film-title-gilda-english-title-gilda-film-director-charles-vidor-year-1946-stars-glenn-ford-rita-hayworth-credit-columbia-pictures-album-image207039709.html> Erişim Tarihi: 10 Haziran 2023.

Resim 9: Gilda Filminde Rita Hayworth'ın Giydiği İkonik Siyah Gece Elbisesi ve Gilda Filminden İlham Alınarak Tasarlanmış Gece Elbisesi. <https://thegirllovesvintage.com/2016/02/16/gilda-dress/> Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2023. <https://www.sydnestyle.com/2009/03/milla-jovovich-starring-as-gilda/> Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2023.

Resim 10: Cleopatra Filminde, Cleopatra'nın Roma'ya Giriş Sahnesi. <https://www.vogue.fr/fashion-culture/article/secrets-of-elizabeth-taylor-gold-dress-cleopatra-costume> Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2023.

Resim 11: Cleopatra Filminden Jül Sezar'ın Giydiği Mor Elbise. <https://www.architecturaldigest.com/gallery/cleopatra-elizabeth-taylor-set-design-50th-anniversary-cannes-slideshow> Erişim Tarihi: 22 Nisan 2023.

Resim 12: Cleopatra Filminden Giysi ve Takı Tasarımları. <https://www.goldbookmagazine.com/gbm/jewels-of-movies-elizabeth-taylors-jewels-of-cleopatra/fashion/> Erişim Tarihi: 25 Nisan 2023.

Resim 13: Cleopatra Filminden İlham Alınarak Tasarlanan Takılar. <http://www.pastiche.today/blog/2016/3/18/cleopatra-fashion> Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2023.

Resim 14: Fütüristik Görüntüsüyle Barbarella Filminden Bir Kare. <https://movieweb.com/barbarella-sexist-or-classic-jane-fonda/> Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2023.

Resim 15: Barbarella filminden bir sahne. <https://movieweb.com/barbarella-sexist-or-classic-jane-fonda/> Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2023.

Resim 16: Tasarımcı Pierre Cardin'in 60'lı Yıllarda Yaptığı Fütüristik Tasarımlar. <https://www.vintag.es/2020/12/pierre-cardin-space-age.html> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2023.

Resim 17: Andre Courreges'in Mart 1969 Tarihli Vogue Dergisinde Yer Alan Fotoğraf Çekimi. <https://www.vogue.com/article/from-the-vogue-archives-andre-courreges-space-age> Erişim Tarihi: 18 Mayıs 2023.

Resim 18: 2021 Yılında Farklı Tasarımcılar Tarafından Tasarlanmış Retro Fütüristik Giysiler. <https://i-d.vice.com/en/article/pkjdkm/retrofuturist-fashion-trend-aw21-fall-2021> Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2023.